

**Дистанційне завдання
на період карантину
з предмету “Історія середніх віків (XII – XV ст.)”
для студентів 2-го курсу історичного факультету
денної форми навчання**

Лекційний матеріал (самостійне опрацювання тем):

Підручник - *Войтович Л., Козак Н., Овсінський Ю., Чорний М.* *Medium aevum: Середні віки* / За ред. Л.В. Войтовича. – Львів: “Тріада Плюс”, 2010. – 502 с.

Теми:

- 1) Франція у XII-XV ст.. (Частина друга. Розділ 3. - С. 237-257);
- 2) Англія у XII-XV ст.. (Частина друга. Розділ 4. - С. 258-275);
- 3) Столітня війна (1337-1453). (Частина друга. Розділ 5. - С. 276-289);

Допоміжний список джерел та літератури – С. 465-499.

**Практичні (семінарські) заняття (самостійне конспективне
опрацювання тем):**

Тема 8

ФРАНЦУЗЬКЕ КОРОЛІВСТВО XII-XV ст.

**Заняття перше. Передумови зміцнення державної влади та
територіального об’єднання країни.**

1. Внутрішня політика Людовика VII та Філіпа II Августа. Початки централізаційних процесів.
2. Альбігойські війни (1209-1229) та їх суспільне значення.
3. Реформи Людовика IX Святого.
4. Початок Генеральних Штатів. Формування станової монархії за Філіпа IV Красивого.

**Заняття друге. Суспільно-політичні та економічні зміни у Французькому
королівстві у XIV-XV ст...**

1. Становище Франції за перших Валуа.
2. Суспільно-політична боротьба у 50-х роках XIV ст. „Жакерія” та її наслідки.

3. Політична криза у Франції на початку XV ст. „Бургіньйони” та „арманьяки”.
4. Внутрішня політика Людовика XI. Завершення централізації та становлення абсолютизму.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

Джерела

1. Практикум по истории средних веков: Сборник документов / Сост. М.Абрамсон. – Москва, 1971. – С. 166-192.
3. Французская деревня XII-XIV вв. и Жакерия: Документы / Сост. Н.Грацианский. – Москва, 1935. – С. 29-45, 58-66.
4. Хрестоматия памятников феодального государства и права / Под ред. В. Корецкого. – Москва, 1960.
5. Большие французские Хроники. // Оловянишникова Е. В. Западная Европа в Средние века XII – XIV вв. (История в Источниках. Пособие для практических занятий. Источники по истории Франции). – Москва–Ленинград, 1925. – С. 90–115.

Спеціальна література

5. Амбелен Р. Драммы и секреты истории. – Москва, 1993.
6. Батыр К. История феодального государства Франции. – Москва, 1975.
7. Бессмертный Ю. Феодальная деревня и рынок в Западной Европе XII-XIII вв. По северофранцузским и западнонемецким материалам. – Москва, 1969.
8. Бессмертный Ю. Демографические и социальные процессы во французской деревне XIV в. // Французский ежегодник. – 1981. – С. 127-146.
9. Блок М. Феодальное суспільство. – Київ, 2002.
10. Виллар Ж. Виллар К. Формирование французской нации (X-начало XIX в.). – Москва, 1958.
11. Виолле-ле-Дюк Э. Жизнь и развлечения в средние века. – Санкт-Петербург, 2003.
12. Галанза П. Феодальное государство Франции. – Москва, 1963.
13. Гарро А. Людовик IX Святой и його королевство. – Санкт-Петербург, 2002.
14. Ле Гофф Ж. Людовик IX Святой. – Москва, 2001.
15. Грановский Н. Аббат Суггерий. Историческое исследование. – Москва, 1849.
16. Денисова Н. Духовенство и дворянство на Генеральных Штатах 1302-1308 гг. // Средние века. – 1966. – Вып 29. – С. 90-113.
17. Добиаиш-Рождественская О. Церковное общество во Франции в XIII веке. – Петроград, 1914. – Ч. 1: Приход.

18. *Дюби Ж.* Доба соборів. Мистецтво та суспільство 980-1420 років. – Київ, 2003.
19. История Франции. в 3-х т./ Под ред. А. Манфреда.– Москва, 1972.– Т.1.
20. *Кареев Н.* Очерк истории французских крестьян с древнейших времён до 1799 г. – Варшава, 1888.
21. *Кареев Н.* Поместье-государство и сословная монархия средних веков. Очерк развития социального строя и политических учреждений в Западной Европе. – Санкт-Петербург, 1906.
22. *Керов В.* Восстание „пастушков” в Южных Нидерландах и во Франции в 1251 году // Вопросы истории. – 1956. – № 6. – С. 115-123.
23. *Керов В.* Народное движение в Южных Нидерландах и Франции в 1320 г. // Средние века. – 1966. – Вып 29. – С. 145-157.
24. *Конокотин А.* Очерки по аграрной истории Северной Франции в IX-XIV веках // Учёные записки Ивановского государственного педагогического института. Исторические науки. – Иваново, 1958.
25. *Конокотин А.* Борьба крестьян за самоуправление и коммуну на севере Франции в XII-XIV веках // Вопросы истории. – 1957. – № 9. – С. 123-139.
26. *Люшер А.* Французское общество времен Филиппа-Августа. – Санкт- Петербург, 1999.
27. *Мелик-Гайзакова Н.* Французские хронисты XIV в. как историки своего времени. – Москва, 1970.
28. *Оттокар Н.* Опыты по истории французских городов в средние века. – Пермь, 1919.
29. Очерки социально-экономической и политической истории Англии и Франции XIII-XVII вв. / Под ред. В. Семенова. – Москва, 1960.
30. *Перну Р.* Алиенора Аквитанская. – Санкт- Петербург, 2001.
31. *Пти-Дютайи Ш.* Феодальная монархия во Франции и в Англии X-XIII веков.– Санкт- Петербург, 2001.
32. *Радциг Н.* Политические собрания во Франции в эпоху столкновения Филиппа Красивого с папою Бонифацием VIII // Журнал Министерства народного просвещения. – 1909. Ч. XXI. – С. 112-143.
33. *Семенов В.* Жакерия. – Ленинград, 1958.
34. *Фавтье Р.* Капетинги и Франция. Роль династии в создании государства. – Санкт - Петербург, 2001.
35. *Фавье Ж.* Ангерран де Мариньи. Советник Филиппа Красивого. – Санкт-Петербург, 2003.
36. *Хачатурян Н.* Возникновение Генеральных Штатов во Франции. – Москва, 1976.
37. *Хачатурян Н.* Сословная монархия во Франции XIII-XV вв. – Москва, 1989.
38. *Хачатурян Н.* К вопросу о природе французской сословной монархии // Средние века. – 1978. – Вып. 42. – С. 27-48.

39. Хейзинга Й. Осень средневековья: Исследование форм жизненного уклада и форм мышления в XIV-XV вв. во Франции и Нидерландах. – Москва, 1988.
40. Фаулер К. Эпоха Плантагенетов и Валуа. – Санкт-Петербург, 2002.
41. Цатурова С. Офицеры власти: Парижский парламент в первой трети XV века. – Москва, 2002.
42. Aubert F. Histoire du Parlement de Paris de l'Origène a François Jer 1250-1515. – Paris, 1894. – Т. 2.
43. Baszkiewicz J. Historia Francji. – Wrocław, 1974.
44. Boca J. La Justice criminelle de L'èchevinage D'Abbeville au Moyen-Age 1184-1516. – Lille, 1930.
45. Bonnemère E. Histoire des Paysans. – Paris, 1886. – P. 1.: Le servage; P.2: Les Jacqueries.
46. Coryn M. Bertrand du Guesclin 1320-1380. – Paris, 1934.
47. Delachenal R. Histoire de Charles V. – Paris, 1909. – Т. 1: 1338-1358.
48. Denieul-Cormier A. Wise and Foolish Kings: the first House of Valois, 1328-1498. – New-York, 1980.
49. Dubech L. Espezel P. Histoire de Paris. – Paris, 1926.
50. Fournial E. Les villes et l'économie d'échange en Forez aux XIII-e et XIV siècles. – Paris, 1967.
51. Funck-Brentano F. Le Moyen âge. – Paris, 1922.
52. Gachon P. Histoire de Languedoc. – Paris, 1926.
53. Langlois Ch.-V. La vie en France au Moyen âge de la fin du XII au milieu du XIV siècle. – Paris, 1926.
54. Lavissee E. Histoire de France illustrée depuis les origins jusqu'à la Révolution. – Paris, 1911. – Т. 4: Les premiers Valois et la Guerre de Cent Ans (1328-1422) .
55. Lucharie M. A. Histoire des institutions monarchiques de la France sous les premiers Capétiens (987-1180). – Paris, 1891
56. Morel O. La Grande Chancellerie Royale et l'expédition des lettres royaux de l'avènement de Philippe de Valois a la fin du XIV siècle (1328-1400). – Paris, 1900.
57. Michaelson K. Le livre de la taille de Paris l'an 1297. – Göteborg, 1962.
58. La Noblesse au Moyen Âge XI-XV siècles: Essais á la mémoire de Robert Boutruche / Réunis par Ph. Contamine. – Paris, 1976.
59. Perrens F. - T. La démocratie en France au Moyen Âge. – Paris, 1875.
60. Perroy E. The Hundred Years War. – New-York, 1965.
61. Picard A. Histoire des Institutions monarchiques de la France sous les premiers Capétiens (987-1180). – Paris, 1891.
62. Schramm P.-E. Der König von Frankreich das Wesen der Monarchie vom 9 bis 16 Jahrhundert. Ein Kapitel aus der Geschichte des abendländischen Staates. – Weimar, 1960. – B. 1-2.

АНГЛІЯ У XII-XV ст.

Заняття перше. Утворення станової монархії в Англії.

1. Вплив Нормандського завоювання на еволюцію англійського суспільства у XII ст.
2. Політична боротьба в Англії на початку XIII ст. Прийняття Великої хартії вольностей та її значення.
3. Громадянська війна в Англії (1263-1267 рр.) та утворення англійського парламенту.
4. Англо-французькі конфлікти XII-XIII ст.

Заняття друге. Англійське королівство в XIV-XV ст.

1. Централізація влади за Едуарда II Плантагенета (1272-1307). Повстання Вільяма Воллеса та боротьба Шотландії за незалежність.
2. Англійське суспільство за Едуарда III Плантагенета. Подолання суспільно-політичної та релігійної кризи. Церковно-політична діяльність Джона Вікліфа.
3. Бунт Уота Тайлера (1381 р.) та його наслідки.
4. Війна Червоної та Білої Троянд (1466-1485). Суспільні зміни в Англійському королівстві наприкінці XV ст..

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ:

Джерела.

1. Великая Хартия Вольностей (1215 г.) // Хрестоматия памятников феодального государства и права стран Европы / Под ред. В. Корецкого. – Москва, 1961. – 312-321.
2. Вестминстерские статуты. / Пер. с латин. и старофран. Е. Гутновой. – Москва, 1948.
3. Матузова. В.И. Английские средневековые источники XI-XIII вв. (тексты, перевод, комментарий). – Москва, 1979. – 268 с.
4. Памятники истории Англии XI-XIII вв. (Рус. и лат. тексты Великой хартии вольностей и др. документов) / Пер. и введ. Д. Петрушевского. – Москва, 1936. – 240 с.
5. Социальная история средневековья. / Под ред. Е. Косминского, А.Удальцова. – Москва-Ленинград, 1927. – Т. 2. – С. 112-225.
6. Хрестоматія з історії середніх віків. / За ред. М. Граціанського, С.Сказкіна. – Київ, 1952. – Т. 2. – С. 69-87.
7. Хрестоматія по історії середніх віків: в 3 т. / Под ред. С.Сказкіна. – Москва, 1963. – Т. 2. – С. 308-355.

8. Рожер Говеден. Ричард Львиное Сердце на о. Сицилия и его договор с Филиппом II Августом. 1190 г. (в 1202 г.) // История средних веков. Крестовые походы (1096–1291). – С. 380–389.

Спеціальна література

1. *Авдеева К.* Внутренняя колонизация и развитие феодализма в Англии в XI-XIII вв. – Ленинград, 1973.
2. *Авдеева К.* Огораживания общинных земель в Англии в XIII в. // Средние века. – 1955. – Вып. 6. – С. 123-150.
3. *Барг М.* Исследования по истории английского феодализма в XI-XIII вв. – Москва, 1962.
4. *Барг М.* XIV век в истории манора Ислип (Оксфордшир). Эволюция поземельных и рентных отношений с 1279 по 1391 г. // Средние века. 1976. – Вып. 40. – С. 88-110.
5. *Басовская Н., Зверева Г.* Союз Франции и Шотландии в системе англо-французских противоречий XII - XV вв. // Средние века, 1985. – Вып. 48. – С. 77-90.
6. *Басовская Н.* Столетняя война. 1337-1453 гг. – Москва, 1985.
7. *Басовская Н.* Англия и Франция в международной жизни Западной Европы XII-XV вв. // Средние века, 1988. Вып. 51. – С. 132-146.
8. *Бондаренко И.* Английский город в средние века. – Одесса, 1904.
9. *Горелов М.* Датское и нормандское завоевание Англии в XI в.: итоги и последствия // Средние века. – 2003. – Вып. 64. – С. 220-246.
10. *Гутнова Е.* Социальный облик представителей графств в английском парламенте конца XIII - начала XIV вв. // Средние века. 1956. Вып. 8. – С. 176-196.
11. *Гутнова Е.* Новая концепция по истории Английского средневекового государства в XII-XIII вв. // Средние века. 1957. Вып. 8. – С. 129-139.
12. *Гутнова Е.* Экономические и социальные предпосылки централизации Английского феодального государства в XII-XIII вв. // Средние века. 1957. Вып. 9. – С. 189-204.
13. *Гутнова Е.* Политика королевской власти по отношению к городам и городскому сословию в Англии XIII – начала XIV вв. // Средние века. 1958. Вып. 12. – С. 51-72.
14. *Гутнова Е.* Возникновение английского парламента (Из истории английского общества и государства в XIII в.). – Москва, 1960.
15. *Гутнова Е.* О значении слова “парламент” (parliamentum) в Англии XIII и начала XIV вв. // Средние века. –1961. – Вып. 20. – С. 56-74.
16. *Гутнова Е.* Сословная монархия и крестьянство в Западной Европе в XIII-XV вв. // Вопросы истории. – 1978. – № 8. – С. 57-71.
17. *Гутнова Е.* Классовая борьба и общественное сознание крестьянства в средневековой Западной Европе (XI-XV вв.). – Москва, 1984. – С. 84-94, 95-178, 223-243.

18. История крестьянства в Европе. Эпоха феодализма: в 3 т. – Москва, 1986. Т. 2. Крестьянство Европы в период развитого феодализма. – С. 319-331.
19. Калмыкова Е. Столетняя война и формирование английского национального самосознания // Средние века. – 2001. – Вып. 62. – С. 103-119.
20. Косминский Е. Английская деревня в XIII в. – Москва-Ленинград, 1935 – С. 31-43.
21. Косминский Е. О некоторых характерных чертах английского феодализма (XII-XIII вв.) // Средние века. – 1960. Вып. 17. – С. 31-43.
22. Косминский Е. Проблемы британского феодализма в историографии средних веков. – Москва, 1963.
23. Левицкий А. Города и городское ремесло в Англии в X-XII вв. – Москва-Ленинград, 1960. – С. 50-70.
24. Маршал В. Балдуин. Александр III и двенадцатый век. – Санкт-Петербург, 2003.
25. Очерки истории Англии в Средние века и Новое время / Под ред. Г. Левина. – Москва, 1959.
26. Очерки социально-экономической и политической истории Англии XIII-XVII вв. / Под ред. В. Семенова. – Москва, 1960.
27. Петрушевский Д. Восстание Уота Тайлера. Очерки из истории разложения феодального строя в Англии. – Москва, 1937. – 488 с. Библиогр. в тексте. – С. 376-394.
28. Петрушевский Д. Очерки из истории Английского государства и общества в средние века (V-XIII вв.). – Москва, 1937. – С. 121-145.
29. Пти-Дютайи Ш. Феодальная монархия во Франции и в Англии X-XIII веков. – Москва, 1938. – 424 с.
30. Репина Л. Что же за город “благороднейший Лондон”? // Знание сила. – 1995. – № 3. – С. 68-74.
31. Сапрыкин Ю. Социально-политические взгляды английского крестьянства в XIV-XVII вв. – Москва, 1972. – С. 10-72.
32. Селезнев Н. Всеобщая история государства и права. Феодальное государство и право Англии. – Москва, 1963.
33. Фаулер К. Эпоха Плантагенетов и Валуа. – Санкт-Петербург, 2002.
34. Хилтон Р., Фаган Г. Восстание английского народа в 1381 г. / Пер. с англ. Ф. Коган-Берштейн. Под ред. и с предисл. Е.А. Косминского. – Москва, 1952.
35. Хилтон Р. Крестьянские движения в Англии до 1381 года // Средние Века. 1955. – Вып. 7. – С. 92-111.
36. Черчилль У. Рождение Британии. – Смоленск, 2002. .
37. Шервуд Е. От англосаксов к англичанам. – Москва, 1988.
38. Штокмар В. История Англии в средние века. – Ленинград, 1973. – С. 70-87.
39. Якуб А. Стефан Блуаский и королевская корона Англии: К проблеме феодальной анархии 30-50-х годов XII в. // Исторический ежегодник / Омский гос. ун-т. – Омск, 1998. – С. 69-76.

40. *Bellock M.* Willam the Conqueror. – Edinburgh, 1933.
41. *Bennett H.* Life on the English Manor. A Study of Peasants Conditions 1150-1400. – Cambridge, 1969.
42. *Bryant A.* The Medieval Foundation of the England. – London, 1967.
43. *Coulton G.* Panorama średniowiecznej Anglii. – Warszawa, 1976.
44. *Davies J.* A History of Wales. – New-York, 1993.
45. *Douglas D.* The Norman Conquest and British historians. – Glasgow, 1946.
46. *Johnson P.* Historia Anglików. Narody i cywilizacje. – Gdańsk, 2002.
47. *Joliffe M.* The Constitutional History of Medieval England. – London, 1948.
48. *Kędzierski J.* Dzeje Anglii do roku 1485. – Warszawa, 1982.
49. *Mc Kechnie W.* Magna Carta. – Glasgow, 1905.
50. *Loserth J.* Die kirchenpolitischen Schriften Wicklifs und der englische Bauernaufstand von 1381 // Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung. – Innsbruck, 1920. – S. 399-422.
51. *Stenton F.* Willam the Conqueror and the Rule of the Normans. – London – New-York, 1925.
52. *Tierry A.* Histoire de la conquête de l'Angleterre par les Normands. – Paris, 1830. – Vol. 1-4.

Тема 10

СТОЛІТНЯ ВІЙНА (1337-1453).

1. Передумови та причини Столітньої війни.
2. Військова справа в Англії та Франції в період Столітньої війни (порівняльна характеристика).
3. Основні битви Столітньої війни. Причини початкових поразок французів та подальшого докорінного перелому ходу війни.
4. Диво “Жанни д.Арк”. Основні теорії її походження.
5. Наслідки Столітньої війни для англійського та французького суспільств.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ:

Джерела

1. Письмо Жанны д'Арк английскому королю (1429 г.) // Хрестоматия по истории средних веков : в 3-х т / Под ред. С. Д. Сказкина. – Москва, 1963. – С. 438–439.
2. Протоколы обвинительного процесса Жанны д'Арк // Хрестоматия по истории средних веков : в 3-х т / Под. Ред. С. Д. Сказкина. – Москва, 1963. – С. 428–437.
3. Бургундский план боевого построения (1417 г.) / [пер. текста, предисл. и прим. М. Нечитайлова] / [Электронный ресурс] : Режим доступа до тексту : <http://www.fieldofbattle.ru/modules.php?name=News&file=article&sid=513>

4. Военный Дневник Эдуарда III (1346 г.) / [Электронный ресурс]. Режим доступа до тексту : http://www.vostlit.info/Texts/rus4/Acts_of_war/frametext.htm
5. Джованни Виллани. Новая хроника или история Флоренции / [пер. с итал. М.А. Юсима] / Джованни Виллани. – Москва : Наука, 1997. – 551 с.
6. Джон Фортеске. Управление Англией. Трактат [Отрывок из главы XII] (нач. 70-х годов XV в.) / [пер. Е. В. Гутновой ; текст воспроизв. по изд.: Хрестоматия памятников феодального государства и права стран Европы. – Москва : Гос. изд. юр. лит., 1961] // [Электронный ресурс] Режим доступа до тексту : http://www.hrono.info/dokum/1400dok/forteske_text2.html
7. Жан Фруассар. Хроники. 1325–1340. / [пер., вст. статья и прим. М.В. Аникиева] / Жан Фруассар. – Санкт-Петербург : Изд. СПбГУ, 2008. – 655 с.
8. Из Устава шлемников, 21-год правления Эдуарда III, 1347 год. /Фолкс. Ч. Средневековые доспехи. Мастера оружейного дела / [пер. с англ. Т.Е. Любовской]. – Москва : Центрполиграф, 2005. – С.189–190.
9. Николо Макиавелли. Государь; Рассуждения о первой декаде Тита Ливия; О военном искусстве: Сборник / [предисл., коммент. Е.И. Темнова] / Николо Макиавелли. – Москва : Мысль, 1996. – 639 с. ил. (Из классического наследия).
- 10.Выдержка из документов Оружейной компании. Лондон, 1322 год. // Фолкс Ч. Средневековые доспехи. Мастера оружейного дела /Ч. Фолкс. / [пер. с англ. Т.Е. Любовской]. – Москва: Центрполиграф, 2006. – С. 188–189.
- 11.Иоханн Хилл, оружейник Генриха VI. Из “Трактата о правилах проведения турнира”. Лондон, 1434 год. // Там же. – С. 191–193.
- 12.Из “Трактата о военном доспехе”. Лондон, 1446 год. // Там же. – С. 193–194.
- 13.План сражения для Азенкурской кампании (1415 г.) / [пер. з англ.. М.В. Нечитайлова ; публ. за виданням : Phillpotts C. The French of Plan during the Agincourt Campaign // English Historical Review. 1984. – Vol. 99. – № 390. – P. 59–66.] / [Электронный ресурс] / Режим доступа до тексту : http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/France/XV/1400-1420/Plan_Azenkur/text.htm
- 14.Постановление о том, какие преступления должны считаться государственной изменой. Из статута 1352 года, принятого в Вестминстере в полном парламенте // Постановления о судах и судьях XIV века (Извлечения) / [пер. Е.В. Гутновой ; текст воспроизведен по изданию: Хрестоматия памятников феодального государства и права стран Европы. – Москва : Гос. изд. юр. лит., 1961] / [Электронный ресурс]. Режим доступа до тексту : http://vostlit.narod.ru/Texts/Dokumenty/Engl/XIV/Postanovlenija_o_sudach/text.htm
- 15.Филипп де Коммин. Мемуары / [пер., ст. и прим. Ю.П. Малинина]. – Москва : Наука, 1986. – 496 с. (Памятники исторической мысли).

16. Французская деревня XIII–XIV вв. и Жакерия : документы / [пер., введ. ст. и прим. Н.П. Грацианского]. – Москва : МГУ; Ленинград : Гос. социально-эконом. изд-во, 1935. – 104 с.
17. Хроники и документы времен Столетней войны / [пер., сост., предисл., прим., указат., генеал. табл., карты М.В.Аникиева ; под ред. Ю.П.Малинина]. – Санкт-Петербург, 2005. – 425 с.
18. An English Chronicle 1377–1461 : A New Edition Aberystwyth. National Library of Wales (MS 21608), and Oxford, Bodleian Library (MS Lyell 34) / [ed. by W. Marx]. – Woodbridge : Boydell&Brewer Press, 2003. – 472 p.
19. Constitutional history of England in the fifteenth century (1399–1485): With illustrative documents / [ed. by B. Wilkinson]. – London : Barnes & Noble , 1964. – 418 p.
20. Curry A. The Battle of Agincourt: Sources and Interpretations / A. Curry. – Woodbridge : Boydell&Brewer Press, 2000. – 490 p.
21. Froissart. Chronicles / [edited and translated G. Brereton]. – London : Penguin Classics, 1978. – 496 p.
22. The Chronicles of Froissart / [translated by J. Bouchier, Lord Berners creation of machine-readable version: J. Boss. Conversion to TEI-conformant markup] : University of Virginia Library Electronic Text Center. 1994. / [Электронный ресурс]. Режим доступа до тексту : // <http://www.fordham.edu/halsall/basis/froissart-full.html>
23. Hans Talhoffer, maitre de arme du XV siècle. Le combat médiéval à travers le duel judiciaire : Traité d'escrime. 1443–1467. / [comment. de G. Hergsell et O. Gaurin]. – Paris : Budo Editions, 2005. – 586 p.
24. Letters and Papers illustrative of the Wars of the English in France during the Reign of Henry Sixth : in 2 vols / [ed. by Rev. J. Stevenson]. – London : Adamant Media Corporation, 2004 [Друк. за виданням : London, 1861]. – Vol. 1. – 630 p. ; Vol. 2. Part 1. – 480 p. ; Vol. 2. Part. 2. – 568 p.
25. Letters, Orders and Musters of Bertrand du Guesclin. 1357–1380. / [ed. by M. Jones]. – Woodbridge : Boydell&Brewer Press, 2004. – 472 p.
26. Sir Thomas Gray : Scalacronica (1272–1363) / [edited and translated by A. King]. – Woodbridge : Boydell&Brewer Press, 2007. – 352 p.
27. Talhoffers Fechtbuch aus dem Jahre 1467. / [gerichtliche und andere Zweikämpfe darstellend, herausgegeben von G. Hergsell]. – Berlin: J.G. Galve, 1887. – 46 p.
28. The Chronica Maiora of Thomas Walsingham (1376–1422) / [translated by D. Preest, J.G. Clark]. – Woodbridge : Boydell&Brewer Press, 2005. – 480 p.
29. The Chronicle of England from the Creation to A. D. 1417 of J. Capgrave // Green V. The Later Plantagenets: A Survey of English History between 1307 and 1485. – London : E. Arnold, 1966. – P. 260–266 [уривок].
30. The Life and Campaigns of the Black Prince from contemporary letters, diaries and chronicles, including Chandos Herald's Life of the Black Prince. / [ed. by R. Barber]. – Woodbridge : Boydell&Brewer Press, 2002. – 140 p.
31. The Wars of Edward III. Sources and Interpretations / [ed. by C.J. Rogers. – Woodbridge : Boydell&Brewer Press, 2000. – 416 p.

32. *Duparc P.* Procès en nullité de la condamnation de Jeanne d'Arc. 3 vol. Paris, 1977 – 1979.

Спеціальна література

1. *Контамин Ф.* Война в средние века / Пер. с фр. Ю.П. Малинина, А.Ю. Карачинского, М.Ю. Некрасова; под ред. Ю.П. Малинина. – Санкт-Петербург, 2001. – 416 с.
2. *Амбелен Р.* Драммы и секреты истории (1306–1645). – Москва, 1992.
3. *Басовская Н.И.* Столетняя война (1337–1453). – Москва, 1985.
4. *Деко А.* Была ли сожжена Жанна д'Арк? // Вокруг света. 1993. №1. – С.56–59.
5. *Дюби Ж.* История Франции. Средние века. От Гуго Капета до Жанны д'Арк. 987–1460. / Пер. с фр. Г.А.Абрамова, В.А.Павлова. – Москва, 2001.
6. *Куль А.* Жанна д'Арк: мифы и правда (гипотезы, домыслы, факты). // Наука и жизнь. 2001. № 4. – С. 81–87.
7. *Левандовский А.П.* Жанна д'Арк (1412–1431). – Москва, 1962.
8. *Левандовский А.П.* Лже-Жанны д'Арк. // ВИ. 1966. № 9. – С. 211–215.
9. *Люблинская А. Д.* Жанна д'Арк // СВ. 1962. Вып. 22. – С. 180–192.
10. *Перну Р. Клэн М.-В.* Жанна д'Арк. – Москва, 1992.
11. *Перруа Э.* Столетняя война. – Москва, 2002.
12. *Посухов В.* “Після страти Жанна д'Арк жила ще 38 років” – стверджує полтавець Сергій Горбенко // Газета “Урядовий кур'єр”. 16 січня 2004 р. № 8. – С. 9.
13. *Райцес В. И.* Процесс Жанны д'Арк. – Москва–Ленинград, 1964.
14. *Райцес В. И.* Жанна д'Арк. Факты, легенды, гипотезы. – Ленинград, 1982.
15. *Гаран Л.В.* Французька історіографія (70-ті роки ХІХ ст. – 80-ті роки ХХ ст.). – Київ, 1991. – 103 с. [Про це ж див.: *Далин В.М.* Историки Франции ХІХ – ХХ вв. – Москва, 1981. – 328 с.].
16. *Bendjebbar A.* Histoire de la France. – Paris, 1986. – 163 p.
17. *Verdon J.* Les Françaises pendant la guerre de Cent Ans (début du XIVe siècle - milieu du XVe siècle). – Paris, 1991. – 287 p.
18. *Demurger A.* Temps de crises, temps d'espoirs. XIVe - XVe siècle. Nouvelle histoire de la France médiévale. – Paris, 1990. – Т. 5. – 383 p.
19. *Raynaud C.* La violence au Moyen Age. XIIIe-XVe siècle, d'après les livres d'histoire en Français. – Paris, 1990. – 354 p.
20. *La Guerre, la violence et les gens au Moyen Age: t. I. Guerre et violence / Sous la direction de Philippe Contamine et Olivier Guyot-Jeannin* – Paris, 1996. – 366 p.

21. Histoire militaire de la France / Sous la direction d'André Corvisier, P.U.F., – Paris. T. I. Des Origines à 1715, sous la direction de Philippe Contamine. – Paris, 1992. – 632 p.
22. *Allmand Ch.* La guerre de Cent Ans. L'Angleterre et la France en guerre 1300-1450. / Traduit de l'anglais par Christian Clerc. – Paris, 1989. – 284 p.
23. *Keegan J.* Anatomie de la bataille. – Paris, 1993. – 324 p.
24. *Aurell M.* La noblesse en Occident (Ve-XVe siècle). – Paris, 1996. – 194 p.
25. *Autrand F.* Charles V. – Paris, 1994. – 903 p.
26. *Bully P.* Charles VII, le “roi des merveilles”. – Paris, 1994. – 339 p.
27. *Minois G.* Du Guesclin. – Paris, 1993. – 518 p.
28. Про це, зокрема, див.: Les compagnons d'Armes de Jeanne d'Arc // <http://pagesperso-orange.fr/jean-claude.colrat/bibliographie.htm>
29. *Bordonove G.* Jeanne d'Arc et la guerre de Cent Ans. – Paris, 1994. – 451 p.
30. *Pernoud R.* Jeanne d'Arc et la guerre de Cent Ans. – Paris, 1990. – 127 p.
31. *Pernoud R.* Réhabilitation de Jeanne d'Arc, reconquête de la France. – Monaco, 1995. – 154 p.
32. *Perroy E.* Gras profits et rançons pendant la guerre de Cent ans: l'affaire du comte de Denia // Melanges de histoire du Moyen Age dedies a la memoire de Louis Halphen. – Paris, 1951. – P. 573–580.
33. *Пеппуа Э.* Столетняя война / Пер. с фр. М.Ю. Некрасова. – Санкт-Петербург, 2002. – 480 с.
34. *Gaier C.* L'industrie et le commerce des armes dans les anciennes principautés belges du XIII-e à la fin du XV-e siècle. – Paris, 1973. – 288 p.
35. *Dubled H.* L'artillerie royale française à l'époque de Charles VII et au début du règne Louis XI (1437–1469) : les frères Bureau // Memorial l'Artillerie française. – Paris, 1976. № 50. – P. 555–637.
36. *Sumption J.* The Hundred Years War / J. Sumption. – London : Faber, 1990. – 659 p.
37. *Tachman B.W.* A Distant Mirror : the Calamitous 14th Century / B.W. Tachman. – New York : Ballantine Books, 1987. – 704 p.
38. The Age of Edward III / [ed. by J.S. Bothwell]. – York Medieval Press, 2001. – 240 p.
39. The Hundred Years War: Vol. 1 : Trial by Battle / [ed. by J. Sumption]. – Philadelphia : University of Pennsylvania Press, 1999. – 672 p.
40. The Hundred Years War. Vol. 2 : Trial by Fire / [ed. by J. Sumption]. – Philadelphia : University of Pennsylvania Press, 2001. – 696 p.
41. The Hundred Years War. Vol. 3 : Divided Houses / [ed. by J. Sumption]. – Philadelphia : University of Pennsylvania Press, 2009. – 1006 p.
42. The Hundred Years War / [ed. by K. Fowler]. – London : Macmillan, 1971. – 180 p.
43. The Hundred Years War : A Wider Focus. / [ed. by A.J. Villalon and D. Kagay]. – Leiden : Brill, 2005. – 570 p.
44. The Medieval Horse and its Equipment. c. 1150–1450. / [ed. by J. Clark]. – Woodbridge : Boydell Press, 2004. – 202 p.

45. *The Military Revolution Debate : Readings On The Military Transformation Of Early Modern Europe* / [ed. by C.J. Rogers]. – Oxford : Westview Press, 1995. – 400 p. (History and Warfare).
46. *The Oxford Illustrated History of Medieval England* / [ed. by N. Saul]. – Oxford University Press, 2001. – 320 p. (Oxford Illustrated Histories).
47. *The Timeline of Medieval Warfare : The Ultimate Guide to Battle in the Middle Ages* / [ed. by Ph. G. Jestice]. – Thunder Bay Press, 2009. – 224 p. (World History Timeline).
48. *Traditional archery from six continents : the Charles E. Grayson Collection* / [text by Ch. E. Grayson, M. French, and M. J. O'Brien; photo by D. S. Glover]. – Columbia-London : University of Missouri Press, 2007. – 256 p. [Розділ: “Європа”. – С. 216–244].
49. *Trevelyan G.M. Historia społeczna Anglii, od Chaucera do Wiktorii* / G.M. Trevelyan. – Warszawa : PIW, 1961. – 636 s.
50. *Trevelyan G.M. Illustrated english social history ; in 3 vols* / G.M. Trevelyan. – London: Longmans, 1964. – Vol. 1. Chaucer's England and the early Thudors. – 328 p.
51. *Turnbull S. The Book of the Medieval Knight* / S. Turnbull. – London : Arms & Armour, 1985. – 192 p.
52. *Vale M. English Gascony. 1399–1453.* / M. Vale. – Oxford University Press, 1970. – 288 p. (Oxford Historical Monographs).
53. *Vale M. Charles VII* / M. Vale. – University of California Press, 1974. – 267 p.
54. *Vale M. The Angevin Legacy and the Hundred Years War (1250–1340)* / M. Vale. – Oxford University Press, Cambridge, 1990. – 317 p.
55. *Verbruggen J.F. The Art of Warfare in Western Europe during the Middle Ages* / J.F. Verbruggen. – Woodbridge : Boydell and Brever Ltd, 1998. – 410 p.
56. *Verbruggen J.F. Art of War in Western Europe during Middle Ages from Eighth Age* / J.F. Verbruggen. – Woodbridge : Boydell and Brever Ltd, 2002. – 398 p.
57. *Verdon J. Les Françaises pendant la guerre de Cent Ans (début du XIVe siècle – milieu du XVe siècle)* / J. Verdon. – Paris : Perrin, 1991. – 287 p.
58. *Vernier R. The Flower of Chivalry. Bertrand du Guesclin and the Hundred Years War* / R. Vernier. – Woodbridge : Boydell and Brever Ltd, 2007. – 256 p.
59. *Wilkinson B. Constitutional History of England in the Fifteenth Century (1399–1485)* / B. Wilkinson. – London : Longmans, 1964. – 418 p.
60. *Wilkinson B. The later Middle Ages in England. 1216–1485* / B. Wilkinson. – London : Publisher, 1969. – 420 p.
61. *Wright N. Knights and Peasants. The Hundred Years War in the French Countryside* / N. Wright. – Woodbridge : Boydell and Brever Ltd, 2000. – 158 p.

Приготування до письмового модуля №1 за темами:
„Міста і міська цивілізація” та „Хрестові походи”.
(Орієнтовно по завершенні карантину)

Лектор курсу – к.і.н., доц.. Овсінський Ю.В.